Adroddiad i'r	Pwyllgor Craffu Cymunedau
Dyddiad y cyfarfod	5 Medi 2024
Aelod / Swyddog Arweiniol	Cyng. Barry Mellor (Aelod Arweiniol yr Amgylchedd a Chludiant) / Jane Hodgson (Rheolwr Newid Hinsawdd)
Pennaeth Gwasanaeth	Helen Vaughan-Evans (Pennaeth Gwasanaeth Cefnogaeth Gorfforaethol: Perfformiad, Digidol ac Asedau)
Awdur yr adroddiad	Jane Hodgson (Rheolwr Newid Hinsawdd)
Teitl	**Cynllun Ynni Ardal Leol Sir Ddinbych**

1. Am beth mae'r adroddiad yn sôn?

1.1. Mae'r adroddiad hwn yn ymwneud â'r Cynllun Ynni Ardal Leol (CYAL) a ddatblygwyd ar gyfer Sir Ddinbych, fel rhan o brosiect Llywodraeth Cymru, cyn iddo gael ei gyflwyno i'r Cabinet i'w gymeradwyo.

2. Beth yw'r rheswm dros lunio'r adroddiad hwn?

2.1. Darparu gwybodaeth i'r Pwyllgor Craffu ynghylch y Prif Adroddiad CYAL a'r Adroddiad Technegol.

3. Beth yw'r Argymhellion?

3.1. Mae'r Pwyllgor Craffu Cymunedau yn ystyried y Prif Adroddiad CYAL a'r Adroddiad Technegol (Atodiad 1 a 2) ac yn rhoi adborth ar yr agweddau a gynhwysir ynddo.

3.2. Bod y Pwyllgor yn cadarnhau ei fod wedi darllen, deall ac ystyried yr Asesiad o Effaith ar Les (Atodiad 3) fel rhan o'i ystyriaethau.

4. Manylion yr adroddiad

Cynnydd hyd yn hyn

4.1. Mae Cynllunio Ynni Ardal Leol (CYAL) yn ddull system ynni gyfan a yrrir gan ddata, sy'n seiliedig ar dystiolaeth sy'n ceisio nodi'r llwybr mwyaf effeithiol i'r ardal leol gyfrannu at gyrraedd y targed sero net cenedlaethol, yn ogystal â chyrraedd ei darged sero net lleol [seiliedig ar ardal].

4.2. Nod CYAL yw: rhoi cyfrif am amodau lleol a chenedlaethol i gyflawni sero net; ystyried sut y gall cydweithredu ag ardaloedd cyfagos ddod â llwyddiant; a chynyddu ymwybyddiaeth budd-ddeiliaid lleol i gynyddu caniatâd a hwyluso ymrwymiadau credadwy i gyflawni'r cynllun.

4.3. Mae CYALau yn bwydo i mewn i strategaethau ynni rhanbarthol, sy'n ymwneud â pholisïau cenedlaethol: Cymru'r Dyfodol: y cynllun cenedlaethol 2040, targedau newid hinsawdd, a'r Cynllun Ynni Cenedlaethol 2024.

4.4. Ar ran Llywodraeth Cymru, mae Uchelgais Gogledd Cymru yn rheoli contract gydag ymgynghorwyr sy'n datblygu'r CYAL ar gyfer Sir Ddinbych, a siroedd eraill gogledd Cymru.

4.5. Bydd y cynlluniau yn dod o dan berchnogaeth pob awdurdod lleol yng Nghymru. Eu nod yw bod yn arf canllaw ar y ffordd orau o weithio tuag at system ynni wedi'i datgarboneiddio'n llawn erbyn 2050. Bydd yr holl CYALau yn cael eu cydgrynhoi i lywio datblygiad y Cynllun Ynni Cenedlaethol erbyn diwedd y flwyddyn.

4.6. Gofynnir i awdurdodau lleol gymeradwyo'r Cynllun Ynni Ardal Leol drwy'r broses briodol. Mae'r CYAL wedi'i adolygu gan Fwrdd Sir Ddinbych Wyrddach a'r Gweithgor Gwleidyddol Trawsbleidiol (Newid Hinsawdd ac Argyfwng Ecolegol) a bydd yn cael ei gyflwyno i'r Cabinet i'w gymeradwyo. Mae Grŵp Cynllunio Strategol y Cyngor hefyd wedi adolygu'r CYAL.

4.7. Mae fersiynau terfynol y Cynllun Ynni Ardal Leol a'r Adroddiad Technegol ynghlwm fel atodiadau 1 a 2 yn y drefn honno.

Camau nesaf – cymalau ac amserlen ar gyfer y dyfodol

4.8. Bydd y CYAL yn cael ei gyflwyno i'r Cabinet ar 24 Medi 2024 i'w gymeradwyo.

4.9. Gydag Uchelgais Gogledd Cymru a siroedd eraill yng Nghymru, datblygir mecanwaith darparu/monitro i symud camau gweithredu CYAL yn eu blaen, gan gynnwys: Cytuno ar strwythur llywodraethu; Alinio Strategaeth Ynni Ranbarthol Gogledd Cymru (+Cynllun Gweithredu) â'r CYALau; Nodi DPA; Grŵp Llywio Rhanbarthol

4.10. Mae disgwyl i'r CYAL gael ei adolygu ymhen pum mlynedd, wrth i ni nesáu at 2030 a'r terfyn amser targed sero carbon net y sector cyhoeddus.

5. Sut mae'r penderfyniad yn cyfrannu at Gynllun Corfforaethol 2022 i 2027: Y Sir Ddinbych a Garem?

5.1. Bydd CYAL Sir Ddinbych yn cyfrannu at thema Cynllun Corfforaethol 2022-2027 'Sir Ddinbych Wyrddach', gan ddarparu'n benodol gyfraniad cadarnhaol i'r Strategaeth Hinsawdd a Natur (2021/22-2029/30) drwy leihau allyriadau ar draws Cyngor Sir Ddinbych. Mae hefyd yn cefnogi thema 'Sir Ddinbych lewyrchus', gyda'r cyfle i ysgogi twf economaidd a thyfu economi werdd Sir Ddinbych.

6. Faint fydd hyn yn ei gostio a sut y bydd yn effeithio ar wasanaethau eraill?

6.1. Mae CYAL Sir Ddinbych yn cynnwys costau dangosol lefel uchel. Mae'r camau gweithredu a nodir yn y cynllun yn cael eu neilltuo i lawer o sefydliadau yn y sir ac ni ddisgwylir i arian ar gyfer gweithredu ddod oddi wrth Gyngor Sir Ddinbych a/neu'r sector cyhoeddus yn fwy cyffredinol yn unig.

6.2. Byddai angen asesiadau dichonoldeb llawn ar gyfer prosiectau penodol. Byddai unrhyw gostau arfaethedig i'w darparu gan Gyngor Sir Ddinbych ar gyfer prosiectau CYAL yn amodol ar y broses achos busnes cadarn. Byddai angen gwaith dichonoldeb ychwanegol a chynyddu adnoddau staffio i sicrhau bod rhaglen gyflenwi gref yn ei lle. Mae cyflawni'r holl brosiectau a chamau gweithredu a nodwyd, ac sydd eto i'w nodi, yn amodol ar sicrhau'r cyllid angenrheidiol.

6.3. Mae'r CYAL yn rhoi cyfle i alinio strategaethau a pholisïau i gyfrannu at leihau allyriadau carbon ar draws y sir, fel y trafodwyd yn y Grŵp Cynllunio Strategol ym mis Gorffennaf 2024 (gweler Atodiad 4 am ddetholiad o gofnodion y cyfarfod hwnnw).

7. Beth yw prif gasgliadau’r Asesiad o Effaith ar Les?

7.1. Daw'r Asesiad o Effaith ar Les (Atodiad 3) i'r casgliad bod y Cynllun Ynni Ardal Leol yn gynllun cydweithredol hirdymor (hyd at 2050) sy'n cymhwyso'r egwyddor datblygu cynaliadwy hy cynnig camau gweithredu sy'n ceisio diwallu anghenion y presennol heb beryglu gallu cenedlaethau'r dyfodol. i ddiwallu eu hanghenion eu hunain. Mae’n cael effaith gadarnhaol ar bum nod llesiant ac yn cael effaith niwtral ar ddau nod llesiant. Mae’r Asesiad o Effaith ar Les hwn yn dangos sut mae cynigion y cynllun yn rhoi cyfle ar gyfer: datgarboneiddio cyflenwad a darpariaeth ynni yn Sir Ddinbych, swyddi newydd nad ydynt yn rhai dros dro/nad ydynt yn dymhorol, gwell effeithlonrwydd ynni mewn cartrefi a all wella ansawdd bywyd ac iechyd a lleihau gofynion ynni, lleihau llygredd aer a mwy o wydnwch ynni. Ar gyfer y camau gweithredu arfaethedig, byddai angen astudiaethau dichonoldeb, a byddai'r astudiaethau hyn neu brosiectau cysylltiedig yn debygol o fod angen asesiad effaith pellach.

7.2. Ymgymerwyd â'r Asesiad o Effaith ar Les gan swyddogion perthnasol, ar ôl derbyn yr adroddiadau CYAL terfynol.

8. Pa ymgynghoriadau sydd wedi’u cynnal gyda Chraffu ac eraill?

8.1. Mae'r CYAL wedi'i adolygu gan Fwrdd Sir Ddinbych Wyrddach, y Gweithgor Gwleidyddol Trawsbleidiol (Newid Hinsawdd ac Argyfwng Ecolegol) a'r Grŵp Cynllunio Strategol (GCS). Mae adborth o’r CCA yn Atodiad 4.

8.2. Yn allanol, crëwyd y CYAL gyda budd-ddeiliaid yn gweithredu yn Sir Ddinbych (ardal ddaearyddol). Nodi ac ymgysylltu â budd-ddeiliaid e.e. mewn gweithdai, yn rhan allweddol o’r broses o greu’r CYAL. Mae manylion wedi'u cynnwys yn yr Adroddiad Technegol (Atodiad 2).

9. Datganiad y Prif Swyddog Cyllid

9.1. Fel y nodir yn yr adroddiad a’r atodiadau, bydd cynllun i ariannu rhaglen waith y Cyngor i alluogi cyflawni’r CYAL yn cael ei ddatblygu fel rhan o’r camau nesaf.

10. Pa risgiau sydd yna ac a oes unrhyw beth y gallwn ei wneud i'w lleihau?

10.1. Nodir risgiau perthnasol yn Atodiad 5.

11. Pŵer i wneud y penderfyniad

11.1. Adran 7.2.2 y Cyfansoddiad.